

«Муратланы назы терези» кеплени иземлерин толтурады

Къабарты-Малкъары Башчысы Казбек Кокоч, Жангы жылны аллында бардырылган «Росси» халкы аралы керемок форумун чегинде къуралган «Муратланы назы терези» деген акцияга къатышканды.

Волонтерла анга битеу къыралдан сабийле жазып, назыга такъган муратларын жыйгандыла. Казбек Валерьевич Запорожье областдан, Приморск крайдан бла Москвадан балаланы улмулары бла тайлы илмуно алышканды. Президентийиз Владимир Путинни 2018 жылда башламчылыгы

бла къуралган битеуросей жандауурлык акцияны хайырындан кеп жашчыкылары бла къызыкъланы иземлери толадыла. Бусагатада бизни кыйгыруубуз керек болган балаланы муратлары толмай къалганды тыюлдулар», - дегенди Казбек Кокоч социал сетгеде акауунтунда.

Школчүла Элбрусну кёрюрге суйгендиле

КЪМР-ни Башчысы Казбек Кокоч къырланы ара шахарыны окъуучуларына Къабарты-Малкъарны халкларыны культурасыны бла тёрлерини юсеринден билдиргенди.

Казбек Кокоч «Билим беру» россейли биргиуно жарыкъландыруу программаларыны чеклеринде Москваны орта школлары окъуучуларын «Росси» Халкыла аралы керемокде Къабарты-Малкъаны экспозициясы бла шагырей этгенди. Регионун оңоучусу жаш адамлага республиканы жетишилери, Россейни айнитыуула салган юлюшю, халкларыны культураларыны бла тёрлерини юсеринден билдиргенди.

Окъуучула жаш тёлү туризм къалай айныганына аңи эс бургандыла. Казбек Кокоч регионда солуну турлоперини юсеринден билдиргенди эмда къонакъларны башка сорууларына жууаплай бергенди. Школчула Европаны эм бийик тёлпеси Элбрусну кёрюрге, республиканы халклары бла шагырей болулурга суйгенлерин айтканды.

КЪМР-ни Башчысы алаңы Къабарты-Малкъарга къонакъларга чакъырды.

Материалланы басмага ТЕКУПАЛНЫ Хауа, ТИКАЛАНЫ Фатима, КУЛЬЧАЛАНЫ Зулефия, УЛБАШЛАНЫ Мурат хазырлагандыла.

Багъа беруи

«Чыгъармачылыгы дуня маданиятны эм музыка санатны тарыхына алтын харфла бла жазылганды»

КЪМР-ни Башчысы Казбек Кокоч республикада жашаганыла аты айтылган дирижер Юрий Темirkanову юбилей юзюно юсюнден эсертгенди. Белгили музыкалы кесон 85-жылгысына дери бир ай жашамаганыла дунясын алышканды.

Музыка искусствону тарыхына алтын харфла бла жазылганды», - дегенди Казбек Кокоч.

Даража

Эм игилени санында

Кеп болмай Москоода «Медицина эм кавесту» деген XVI битеуросей илму практика конференцияда Росстановларды окъуучу эм тийишли медицина саклыу министрствосу эм КЪМР-ни Перинатал арасы келишим этгенди. Ана кере Перинатал арада компетенция ара къуралганды. Аны баш бурчу республиканы медицина организациларында окъуучу эм тийишли медицина болушук тапдырлары этрегенди.

онжети регионун тизмесине киреди, ол а уллу даражады эм жууаплыкъды.

Салгынылган форумда Перинатал араны ишине да уллу багъа бичилгенди. Аны менеджментти бла кавестосу къырала эм игилден бирине саналганды. Форумда араны баш врачы Гайланы Алёна «Перинатал арада ону жаны бла системаны аңи къурамы» деген доклад этгенди. Урекенден эм игилден бирине тири ишлене, Росстанавдоруну сертификациясын жетишмил этгеню ичюн саналганды. Алай бла биогнолюкте ЮФО-да бла СКФО-да 1,4 жылны ичинде шагъатлык къагъыт алганды бирине организацияды. Аны бла бирге медицина болушук тапдырлары бла регионда айырмалы болганын да этрегенди ачыкълаганды.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Эсгерил ингир Билими, огуурлулугу да чексиз эдиле

Бу кюмледе жазычу, алим, литература критик, жаматат куулукчу Эфенди алы Ибрагимовичи Салих 90-жылгын белиргиледи. Аны бла байланы биогнолюкте аны атын студенттери, коллегалары, жуууклары, аклулары, тенгери да эсгериле.

Арпарган эди Салих бир жол. Ма алай къыйынлык сынаганды мени шубкум келди. Нех дегенде ол жашу не болганын аңгылаган, билген адам эди», - дегенди.

КЪМКУ-ну социал-гуманитар институтун директору, тарых илмуна кандидаты, битеуу тарых кафедраны доценти Муслим Тамазов а Салихни жашаууну эмда чыгъармачылык ишине юсюнден тынгылы билдируу этгенди. Сёзюно ахырында эфенди уллу миллетчилик бир да керюп болмаганын чертенди эмда Салих айтуучу: «Озгыз заманда колго угтай, оту алырга да къарамай, жорек халалын сиз этмегенди, уллу адамлык шарты болган инсан эди. Университетти керюп барганда, бир акылы сёз айтайм эмиз эди. Аны ол кыларга эдиле», - деп хал-

жетимшедиле. Аны акыл сёзлерин биз оюн келген тёллоге эшитирге керек биз. Нех дегенде ол жашу не болганын аңгылаган, билген адам эди», - дегенди.

леде да билдиле. Аны хар заманда да форумлага, конференциялага чакыруу тургандыла. Профессор жарык эмда омулу шебушюно кепле кулак салып тынгылагандыла. Барыбыз да билебиз, айтхылык халк поэтибиз Куурайланы Къайсын бла байланы ол юй бичеси бла бирге къаллай ишле, китаплаганын, конференцияла кыраганын да. Ол юкюстону адамларын, жазуучуларын, поэтилер да намысларын, сыйларын бийке тутханды. Куурайланы Къайсын, Алим Кешоков, Чингиз Айтматов, Расул Гаматов эмда кеп балла белгили адамла бла шубкулук жюроттенине өхтемленгенди, алаңы атларын багъалай бергенди. Инна Кашеваны аты айтылуу болганын да четтенди. Эфендиланы Салихни атын жалаңда Къабарты-Малкъарда угтай, кеп жер-

орунбасары Инна Хачетлова, Хасания эли администрацияны башчысы Азаматланы Къайсын, Федерал конакчействону КЪМР-де управленислыны таматасыны орунбасары Мухамед Аксоров, Таубийни биргесине кулук этген Шамил Гучалшаев школда ОЕЖ-дан окъуткан Кючменланы Абдул-Муталип, Таубийни анасы, атасы, эгечи, ынасы, жуууклары, аклулары, школчула да кеп келген эдиле. Къабырдада уа жашны сураты, аны өлмуну шош соелгендиле. Жашны юсюнден мектеп-нин директоруну кулугун толтурган Холмаматланы Юля былай дегенди: «Биогнолюкте манга аны юсюнден озган заманда айтхан бек къыйынды. Нех дегенде, ол мени алламда бөгенди. Мен окъутхана аны. Не заманда да ол тирилги бла, иги огууны бла атын айтдырған. Бир хыпярлык этсе уа, нех эткинг деп тырмам айтсан, шырап къор эди, алай бла кесине уушуртам-

леде да билдиле. Аны хар заманда да форумлага, конференциялага чакыруу тургандыла. Профессор жарык эмда омулу шебушюно кепле кулак салып тынгылагандыла. Барыбыз да билебиз, айтхылык халк поэтибиз Куурайланы Къайсын бла байланы ол юй бичеси бла бирге къаллай ишле, китаплаганын, конференцияла кыраганын да. Ол юкюстону адамларын, жазуучуларын, поэтилер да намысларын, сыйларын бийке тутханды. Куурайланы Къайсын, Алим Кешоков, Чингиз Айтматов, Расул Гаматов эмда кеп балла белгили адамла бла шубкулук жюроттенине өхтемленгенди, алаңы атларын багъалай бергенди. Инна Кашеваны аты айтылуу болганын да четтенди. Эфендиланы Салихни атын жалаңда Къабарты-Малкъарда угтай, кеп жер-

ХОПАЛАНЫ Марият.

Атлары ёмюрлюкдю

Россейде Ата журтну Жигитини кюноне аталып «Жигитни партасы» деген Битеуросей Билим беруу проект бардырылады. Анга Хасанияда Файланы Раман эли 16-чы номерли мектеп да къошулуп, төбешу кыраганды. Аны бу элли, энци аскер операцияда жан берген Кючменланы Ибрагимни жашы Таубийге жоралагандыла.

«Жашаудан кеткен жигитибиз барыбыз да ачыу этебиз, ала жашай кетсе уа, бютюн кыйынды ол, алай кыйын болса да, ма алай бийик ишле бла жазылганды Россейни тарыхы. Кыралны эм иги жашларыны арасында бизни бир эллибиз, энци аскер операцияны кезюноне замансыз жоюлган Кючменланы Ибрагимни жашы Таубийни аты да айтылады. Эте кишилени ёмюрлюк китабына да киргенди. Епленени кыйтарыр амал жокъуду, алай алаңы эсе тулгу туруу а бизни борчубуздуду, дегенди Улбашы Жамияла тебушюно ахырында...»

лында стоңда – ол тийишли болган сауыгала. Аскер кишиле кийген эки школчу алаңы кытында сый бере сөзөледиле. Партаны юкюно уа къызыл жабуу жайылды.

уку эди. Алай тюз акылылы, иги жашны ёсдюрген атаананы да алында баш ура, сау болууру дейме. Ашы улаңыбыз дунядан кеткен эсе да, эсизбизден кетмегенди. Ма былайда хар аны суратын кергенбиз сайын жорегибиз ачытады. Тоненети школук болгон жигит болганды. Аны арабыздан

Ол жон мектепке келген башкала да Таубийни адамлык шартларыны юсюнден кеп айтканды. «Жашай кеткен эсе да, аруу къыйганды, аны элдиле унутууга туюндоло», - дегенди жыйылганла бир ауаудан. Тукмуу атындан сё-

лешен Мухтар Таукунович а алаңы жашларыны аты бла былай аламат ингир кырагандыла. Таубийни атын ёмюрлюк этгенлерин ючюн мектепни оңоучуларына, Улбашланы Жамиялага, школчулага да жорегинден эспас эткенди. Кеси да энци аскер операцияга къатышып келгенни юсюнден халарлаганды.

«Жашаудан кеткен жигитибиз барыбыз да ачыу этебиз, ала жашай кетсе уа, бютюн кыйынды ол, алай кыйын болса да, ма алай бийик ишле бла жазылганды Россейни тарыхы. Кыралны эм иги жашларыны арасында бизни бир эллибиз, энци аскер операцияны кезюноне замансыз жоюлган Кючменланы Ибрагимни жашы Таубийни аты да айтылады. Эте кишилени ёмюрлюк китабына да киргенди. Епленени кыйтарыр амал жокъуду, алай алаңы эсе тулгу туруу а бизни борчубуздуду, дегенди Улбашы Жамияла тебушюно ахырында...»

«Жигитни партасы» – окъуучу кеси заманда отурган стоңду, юкюно уа Жигитни суратлары, аны жашу юлуну, этген кишилени юсюнден жазуула да бардыла. Жигитни партасыны артында отуругула эркинлик бек иги огуулан эмда мектепни жамат жашуула тры къытышан школчулага берилди. Проектни магъанасы – жигит инсанлары хурметлене, алаңы атларын ёмюрлюк этюду.

ЛЮБА АДЮЛОВА

Байрам
Көп болмай Түрнүгуз шахарда Моксаланы Магомед атлы Сабий джаш тлю чыгармачылыккыны айынуу арада алапайт байрам өткенди. Барыбыз да билгенде, ноябрь айны ахыр ыйкы кюно саулда кыргызбызда Ананы кюноча белгиленеди. Сёзсюз, быллай огурлу кюню уа бараны педагоглары сансыз этип кыймагандыла. Мында кыошак этип беруу жаны бла астазык этген Темуккуланы Асият кесини «Тау адетле» деген дерслерине жюрготен сохталары бла аныга аталган жарыкк байрам кыурап өтдургенди.

Анагъа ыспас сёзлени кыызгъанмагъандыла

Асият Салиховна, тобешуно ача, таула ана миллетни жашауунда кыаллай магъананы тутханыны юсюнден кыска билдиреу этгенди. Ол чертенича, биз тамата тиширларбарызы алларында баш уурга тыишилдибиз. Ана, не кыйын кезиулде да сабийлерини, кватрларыны кыйгылары эте, миллетибизни саклагъандыла. Кеслери андан кыйналса да, адамларыны кыйгысын этгенди.

Байрам ингирге чакырылган тиширлараны саны 20-дан атлай эди. Ала юлголюк сабийле бла юйорле ёсдорген ана эдиле. Кууанча кытышхан сабийчикле да, аны эсе туту, хар намуз тизгини жюреклери бла ётдурор окутугандыла.

бла баш мезини араларында жюрготен халла баш магъанын туту кыла. Ма арга жораланган кыска постановкага да жыйылгъанла бек сойор кырагъандыла. Аны автору Темуккуланы Асият шендого заманда жаш юйорлеге сойор не зат болгъаны, алача бир оюмга келалгъанлары бла кыалгъанларыны ачыклагъанды. Мурат (Джапуланы Расул) бла Эстелла (Хаджиланы Аида) жаш юйорлеге. Алай Эстелла, эри анга шуба бла машина алып бермегени ючюн ёлкелет, ата юйорле кетеди. Аны жашын кююп кеткен келинини ызындан а Инархан (Байсолтанланы Инара) чамланады. Кююш кыатын Оркулт (Аппайланы Асият) да, отга жуу кыйгъанлай этип, аны кысуутур ючюн кыймайды. Жарысууга, быллай затпа жашауда да терк-терк тобой турадыла. Хал боюнча ослга кетмез ючюн а, бир тоз оюм эте билген адам чыкмай амалы жокчу. Бу постановкада алай тиширу Инарханны башка кюнушу Асиятды. Ол кыалын анагъа келинини ызындан аман айтыны кюйдуртуп, арта юйорле кыйтарыча жолга салады. Оркултга да айны этип, адамланы жашауларына бурукчулук кийрген сёзлерден кери болурга чыгарыды. Бу гити спектакль чамдан бла терен магъандан топу болгъаны себепли, коноклак барысы да аны жаратканын кызыу кыарла бла билдиргенди.

Жандауурлукну чакылары

Бу кюнде Къабарты-Малкъар гуманитар-техника колледжде Саулукларында чекленген онлары болгъанлары кюнолрине жораланган жыйылуу болгъанды. Ана Нальчикки биринчи номерли школ-интернатдан, кеслери юйлеринде окутуун саулукларында энликлери болгъан, аны сабийле да кытышхандыла. Анагъа жарык тобегенди, концерт программа да кёрпозтгенди.

Интернатда окутуун Бабаланы Муслим уа эчки белгиленди. Жашчыны кыуаклары аштымегеникте, ол намула жазады, ёно ариде, аны себепли жырлагъан да этеди. Концерте ол аштыдиген чыгарма уа адамланы жюреклерине жетдирген эди. Сабийле концерт программадан сора да, топто-топто келгенди жарышхан конкурс, викторинала бардыргъандыла. Жыйылуда КъМР-ни жаш тлю ишлерини жаны бла министрствону келечисини Гайбланы Джамали, жандуурлук фондун директору Амина Бардакова да болгъандыла.

Карате

Южно-Сахалинск шахарны «Восток» юйретуу-жаруу этиу арасында каратени WKF торлоосундан 14-20-жыллык спортчулары араларында Россияни биринчилиги бардырылганды. Узакдагы Востока спорту бу торлоосундан биринчи улуу эришуу болгъанды, ол «Спорт – жашууну нызамы» миллет проектни чегинде кыралгъанды, ага 51 региондан 700-ден аслам адам кытышхандыла.

Ышаннгылы ток ызла

Чегем сууну ызы торленгенни ючюн «Нальчик-Водозаборт Бийик» волонту токуны чыгарыларын бирини уурдурдуу тегереги ашылганды. Аны хатарында ызы жарым километр чаклы кесинге кюркюру чыкгъанды. «Россети Шимал Кавказ» компанияны Къабарты-Малкъарда

бюлюмио специалистери уу, кыармачы, ол на ышангылы болура этгенди. Тыйыш ишине компания 3,2 миллион сом кюркюрганды. Энергетикле оурага болуш темир-бетон чыныны орунуна жаныш, суулай темирден этилгенни орнатхандыла. Аны уурдорун

Алай бла каратечилерибиз даражаты эришууде, усталыкларын, ючюн кыуакларында да кёрпозтуп, алчы жерлеге чыккыанларындан тышханда, Россияни южымдыккы командагъанла кыуаклагъандыла. Ала энди 2024 жылда болуук халкыла аралы эришууге бла Европаны биринчилигини хазырананды.

Сыйын кёрюу

Маэстрону хурметине – классикалы макъамла

10 декабрьде, Юрий Темирканову тууган кюнонде, Санкт-Петербург филармонияны академиялы симфония сыйлы коллектив Равелини бла Шостаковични чыгармаларын сохканды, кеси заманды маэстро ол чыгармалага кёре кёре дирижёрлук этгенди эмда алачы бек сойгенди. Концерт оркестрини баш дирижёру, Россияни халкы артисти Николай Алексеевич башчылыгында бардырылганды, соллективни Чайковский атты онжети ч халкы аралы эришууну лаураты Илья Папоян этгенди. «Дафнис и Хлоя» балетден 2-чи номерли сюита эмда Морис Равелини Фортепанога деп жазылган соль мажор концерти, Дмитрий Шостаковични Тогузунчу симфонияны эшитилгенди.

Тобешуу

Унутулмаган жигитлик

Ташлы-Талада Ата журтну Жигитлерини кюнон белгиленди. Тууган жерлерин душмандан саклагъан ётгор жашла таулу миллетте аз болмагъандыла. Алачы атлары, намыслары жылла озгъанлыкка унутулмайдыла, бютонда алагъа эллиери хурмет этгенлей турадыла.